

נזיר סה

עניין: ונשאתני ממצרים

חזקוני בראשית מז, ל

[א] ושכבתי, בקבר במצרים, ונשאתני ממצרים, שבתחלה היה נקבר במצרים, כדאיתא פרק [בתרא] נזיר, המוצא מת מושכב נוטלו ואת תפוסתו, היכי דמי תפוסה, אמר רב יהודה דאמר קרא ונשאתני, טול עמי, וכמה שיעור תפוסה, נוטל עפר תיחוח וחופר בקרקע בתולה ג' אצבעות.

(חזקוני בראשית מז, ל)

מושב זקנים בראשית מז, ל

(ל) ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם. אמרינן בניזיר בפ"ב (ס"ה א') בהלכה אחרונה מניין לתפישת הקבר מן התורה שנ' ונשאתני טול עמי מקרקע של מצרים. ותימה להר"ר ר' ישעיה, וכי יעקב אבינו היה קבור במצרים דיליף מיניה תפישת קבר מן התורה כלומר שיקח ג' אצבעות עפר תיחוח. ותי' משם ר' חיים, כך הוא פי', לעולם לא היה יעקב קבור במצרים, ומה שלמד תפישת הקבר ממנו כך הוא יעקב היה אומר ליוסף אל נא תקברני וכו' לכשתצאו ותקחו כל השבטים ותקחו גם אותי תהיו צריכין ליקח עמי תפישת הקבר, ויהא טורח הרבה עליכם, אבל אם תקחני עתה לא תצטרך לא לזה ולא לזה.

מהרי"ל דיסקין על התורה פרשת ויחי

כאשר תולכני לארץ ישראל תקח עמי גם מעפר מצרים, ולא תחשוש כלום שמא יהיו נעשים כנים ח"ו, וא"כ מזה מוכיח הגמרא דהמת קונה תפוסתו, היינו עפר תיחוח וג' אצבעות, דאם נימא דאין המת קונה תפוסתו, א"כ הי' נעשה אותה תפוסה כנים, א"כ מה הי' תועלת ליעקב במה שהי' מוליכו לא"י, הלא גם שם הי' נעשה כנים, כיון שהוא מעפר ארץ מצרים ולא שייכת ליעקב אע"כ שהמת קונה זה, ויהי' פי' דברי יעקב אע"ה בכתוב כך, דמתחילה אמר אל נא תקברני במצרים, היינו שלא יקברו שם כלל אף לפי שעה, אך אם יהי' איזו עכוב ויהי' צריך לקברו לפי שעה, ושכבתי וכו' ונשאתני ממצרים, אזי טול עמי מעפר מצרים, היינו עפר תיחוח וג' אצבעות וקברתני בקבורתם היינו שיולכחו כן בא"י, [ועי' תוספות חדשים עה"ג שם מש"כ ע"ד התוי"ט כעין זה] וכך אמר יעקב אע"ה שעבורי לא איכפת לי, והיינו שבגופי בלא"ה לא תשלוט מכת הכנים, והא ראי' שאם תרצו ליקח עמו מעפר ארץ מצרים עד ג' אצבעות ג"כ לא ישלוטו הכנים, אלא שיוכל להיות שינצלו גם כל מצרים עבורו בזכותי, ולא יוכל לבוא בהם מכת הכנים, וזה איני רוצה, ע"כ ונשאתני ממצרים וכו', ודו"ק.

איתא במס' נזיר (דף ס"ה) נוטלן ואת תפוסתן, היכי דמי תפוסה אמר רב יהודה אמר קרא ונשאתני ממצרים, טול עמי פירש"י ממצרים מעפר מצרים טול עמי עכ"ל, וכמה שיעור תפוסה פירש ר"א (בר"צ) נוטל עפר תיחוח וכו' ג' אצבעות עכ"ל הגמ' ועיין בפ"י הרע"ב ז"ל בניזיר (פ"ט מ"ג) בד"ה נוטלו בסה"ד דכתיב ונשאתני ממצרים וכו' שאצ"ל ממצרים אלא ה"ק מעפר של מצרים טול עמי עכ"ל, ועיין בתוי"ט שם ד"ה תבוסתן בסה"ד ומ"ש הר"ב דכתוב ונשאתני וכו' ולא נמצא בכתוב שנקבר מתחלה במצרים, והר"מ כתב דאסמכתא הוא עכ"ל והוא פלא. ויש ליישב דכן מוכח מכאן דהנה אחד מן הטעמים שלא הי' רוצה יעקב אע"ה ליקבר במצרים מפני שילקה עפר ארץ מצרים כמבואר ברש"י, ולהלן בפ' וארא (ח' פ' י"ג) כתיב כל עפר הארץ וכו' בכל ארץ מצרים, ויש לומר פירושו דכל מקום שנמצא מעפר ארץ מצרים, הגם שהיה כעת במדינה אחרת הי' נעשה כנים, וא"כ זהו כוונת אומרו ונשאתני ממצרים ר"ל אם יהי' איזו עכוב ותצטרך לקברני לפי שעה במצרים, ואז

